

Sjørring Sø.

Af Ole Bang.

HVIS det var muligt at give en paalidelig og udførlig Skildring af Thyland og dets Folkeliv fra Oldtiden indtil vore Dage, er der Sandsynlighed for; at *Sjørring Sø* og Omegn vilde blive som det centrale og interessanteste i en saadan Beretning.

Desværre er der saagodtsom intet paalideligt skriftligt eller mundtligt at bygge en saadan Skildring paa om denne Egn og dens Folkeliv i ældste og ældre Tider. Men de mange mærkelige Oldtidslevninger - hvoraf nogle er de mest storslaaede i vort Land - og de arkæologiske Fund, sammenholdt med de enkelte dunkle og forvirrede sagn og sagnagtige skriftlige Optegnelser, Kæmpeviser o.s.v. - mer eller mindre stemmende med videnskabelige Slutninger -, giver dog et Billede, om end dunkelt, af Folk og Forhold i de henfarne Tider.

Thylands mange Søer har langt tilbage i Tiden utvivlsomt været Indvige eller Fjorde fra Havet; maaske har flere af dem staaet i Forbindelse med hinanden. Alt tyder paa, at Egnen har været meget mere vandfyldt, saaledes at f.eks. Hundborg og Jannerup Sogne samt Sperring By har været helt omflydt af Vand. Hvor mange Steder disse og andre thylandske Vandmasser har flydt ud i Havet; ved man ikke, men de mægtige Oldtids-Fæstningsværker i og ved *Sjørring Sø* lader formode, at der har været Indsejling fra Vesterhavet.

Men efterhaanden som Jorden hævede sig og Havet trak sig tilbage, blæstes Strandens Sand op og lejrede sig i Smaadynger, Miler og Bakker for atter at oprives og hvirvles længere ind i Landet ved enhver paalands Vind. Saaledes er Klitterne opstaaet, lidt efter lidt, Aar efter Aar; Aarhundrede efter Aarhundrede. Om Menneskeværk eller Naturevolutioner (f.eks. Gennembrud af den engelske Kanal) har haft nogen Indflydelse paa opkastningen af de uhyre sandmasser paa den jyske Kyst, kan vel ikke med Sikkerhed afgøres.

Det var dog først, da Skovene ødelagdes, og Vinden derved fik frit Kørind at Sandflugten rigtig tog Fart og efterhaanden dækkede og ødelagde større og større Dele af Landet, og tilstoppede Fjordmundinger samt alle Indvandes Udløb i Havet; kun ad Render og Smaa-Aar listede de saaledes indespærrede Søers Overskud sig omkring gennem de laveste Steder til Vandenes Moder. Gang efter Gang har man ved Gravning af Kanaler vedligeholdt Sejladsforbindelse mellem Havet og Landets Indre eller i al Fald skaffet Udløb for Indvandene. Det hedder saaledes i Kæmpevisen;

”Kong Nilaus lader grave den dybe Grav
fra *Sjørring Sø* til Vesterhav.”

Og ved *Sjørring Sø*'s endelige Udtørring viste forskellige Stensætninger, Gravurner m. m. paa Søens Bund, at den en Gang (maaske flere Gange) har været helt tørlagt eller kun haft en meget lav Vandstand.

Men det blev i Længden haabløst at kæmpe mod Flyvesandet; i mægtigere og mægtigere lag lagde det sig over et bredt Bælte paa Vestkysten.

De kolossale Borgvolde i og ved *Sjørring Sø* tyder paa, at Egnen i Vikingetiden og maaske længe før har været stærkt befolket. Adam af Bremen, Svend Estridsens gode Ven, skriver:

„Jylland er ufrugtbart, fuldt af Skove og øde Heder, kun dyrket i de Egne, som ligger op til Floder: Kysten er ubeboet af Frygt for Søøvere, men *hvor Havet skyder sig ind, ligger store Stæder.*”

Søens Borge har mest været af Træ Skove var der jo nok af, og Trækunde godt værge mod Datidens Vaaben; Kasteskyts og Pile. Men fordi der ikke paa Tomterne er funden større Mængder af Sten, kan man ikke absolut deraf slutte, at der ikke har været brugt en Del Sten, f.eks. Granit - hvormed Egnen har været vel forsynet - til Opførelse af Borgene, særlig *Sjørring Borg*, thi Stenene kan være bleven bortført til Kirkebygninger, Broer o.a.

Vi kan tænke os, at der til Tider har staaet vilde Kampe om disse vigtige Fæstninger mellem Egnens Høvdinge, Konger og maaske fremmede Søøvere. Ved *Sjørring Volde* er der fundet Sværd, Økser, Spyd, Stigbøjler, Hestesko m.m., som formodentlig ikke er henslængt der i Fredens Tider. Men intet sikkert Vidnesbyrd er levnet os derom udover det ubetydelige og overfladiske i Beretningen om Oprøret mod Knud den Hellige, at *Sjørring Borg* da skal være bleven ødelagt. Det har været ret almindelig antaget, at Kong Knud den Gang var i Besøg paa Sævarenda, og visse Historikeres Beviser for, at han ikke kan have været der i disse skæbnsvangre Dage, synes mig ikke meget imponerende.

Paa Nordsiden af Søen, nær ved Gaarden Store Diernæs, er *Diernæs Voldsted*. Der har i Middelalderen staaet en Borg, som en Panthaver overlod Valdemar Atterdag for 116 Mark Sølv.

I *Sperring Sø*, som flød sammen med *Sjørring Sø*, er et Borg-Voldsted, men derom har jeg ikke kunnet opspore noget Sagn end sige mere.

Om *Færgesborg* er der en Fortælling; i Sagn-Skikkelse, forfattet af St. St. Blicher, i hans Bog: ”Vestlig Profil af den cimbriske Halvø fra Hamborg til Skagen tagen paa Rejser (1839)”.

”Der var en Gang to Brødre, som ejede Borgen. Begge var de slemme efter Penge og Piger. De var

aldrig hjemme paa engang, men naar den ene sad paa Borgen, var den anden paa Farten, og saaledes skiftedes de til at bjerge og fortære.

I samme Godlag boede der en rig Bonde paa Mors; og han havde en Datter saa dejlig, at hendes lige ikke fandtes i tretten Herreder og syv Kongeriger. Der var saa mange gode Folk, der bejlede til hende, men hun sagde Nej til dem allesammen, fordi hun holdt af en anden."

Og denne anden var hendes Faders Faarehyrde, der var kommen dertil som en fattig Dreng.

Saa fortæller Blicher videre om, hvorledes Pigen - Karen hed hun - en Nat forsvandt, og hendes Fader lovede da, at den, der kunde skaffe hende til ham igen, skulde faa hende til Kone og det halve af alle hans Penge. Nu havde Boer - saadan hed Hyrden - Mistanke til Banditterne paa Færgeborg, og derfor satte han af Sted til Sjørring Sø. Han roede saa ud til Røverborgen og gav sig til at synge. Den ene af Røverne, som da var hjemme, syntes at det kunde være herligt at have saadan en Sanger til at forkorte sig Tiden, - han lukkede Boer ind i Borgen og tog ham i Tjeneste. Boer gjorde sig selvfølgelig saa yndet af Borgherren, som han kunde, og snart fik han at vide, at Karen var der; ja, Røveren tog ham endog med ind i hendes Kammer, for at han ved sin Sang skulde gøre hende føjelig. Banditten havde nemlig ikke, hverken med det onde eller det gode, kunnet komme nogen Vej med hende. Men Boer gav Pigen Mod til at holde ud - han skulde nok redde hende.

Snart efter kom den anden Røver hjem, og der blev stort Drikkeri om Aftenen. Da Boer saa tilhviskede den nys hjemkomne, at den anden havde en dejlig ung Pige skjult paa Borgen, blev Brødrene saa skinsyge og forbitrede paa hinanden, at det kom til Slagsmaal, og dette endte med at de dræbte hinanden.

"Saa tog Boer sin Kæreste ud, og alt det Guld og det Sølv og de ædle Stene, som fire Heste kunde slæbe, og dermed kom de hjem til Mors og holdt saa Bryllup med stor Herlighed og Glæde."

Dette er et kort Udtog af Blichers lille Fortælling, som han slutter saaledes:

Og fra den Tid af kom aldrig nogen levende Sjæl nær til Færgeborg, for det spøjte baade Nat og Dag, kan jeg tro. Tilsidst satte de onde Aander Slottet paa den anden Ende, og dér staar det endnu, kan jeg tro; og rejser sig vel aldrig mere."

Nej, hverken den eller nogen af de andre Søborge rejste sig mere efter deres Fald. Med Kristendommen fik fredeligere Livsgerning og mildere Tankesæt Indgang og gjorde de gamle Vikinge-Fæstninger dels overflødige og dels (i Krigstider) ubrugelige paa Grund af forbedrede Vaaben.

=====

Mange og lange Aarhundreder er gaaede hen over Sjørring Sø siden dens Borge faldt. Vaabenlarm og Krigsskrig har ikke siden forstyrret den fredelige Idyl. Dønningerne fra de store begivenheder derude i den store Verden naaede kun svagt eller slet ikke til denne afsides Egn.

I Aarhundreder, ja, maaske i Aartusinder havde Søen ligget smilende i Solskinnet, vøttet sine Bølger for Stormene og stivnet af Frosten, mens dens Omgivelser forandredes fra store Skovstrækninger, øde Heder og side Sumpe til dyrkede Agermarker, Enge og Tørvemoser.

Indrammet af mægtige, af Kæmpehøje kronede Højdedrag laa Søen med dens herlige, af Rør og Ravl omkrandsede Holme og dens brede afvekslende Strande som et Eldorado for en vrimlende Fiskebestand og for de uhyre Skarer af forskelligartede Vandfugle, som fyldte Luften med deres livlige Skrig i alle Tonearter.

Søen havde rigelig af lækre Fisk til Egnens Beboeres føde; der var rigelig Rør og Ravl til Hustage, og Holmene og Stranden gav Vinterfoder og Sommergræsning til Kreaturer. Holmene var ogsaa i Sommertiden saa overfyldte med Fugleæg, at der var Rede ved Rede. Jægerne hentede sig mangan Vildgaas eller Vildand fra Søen, og nu og da gik en Odder i Fælden. Søstranden var den herligste Legeplads for Børnene. - der var altid nyt at gaa paa Opdagelse efter og lege med. Og saa i Sommertiden at kunne vade langt, langt ud. Og saa sejle -. Ja, hvad kunde lignedes ved en Sejlur en stille Sommeraften, naar Aftenrøden skabte gyldne Landskaber med Eventyrslotte over Klitternes fantastiske Bjerge, naar Svanernes og Vildgæsens højtidelige Toner højt oppe fra og Frøers Kvækken og Fuglenes tusindtuede Skrig lød som harmonisk Koncert i Aftenens fredelige Stilhed, - naar Fiskene smuttede og vrimlede i det klare blaa Vand og den friske Søluft fyldte en med Velbehag!

Det var ogsaa forfriskende for Mennesker og Dyr at faa en Vade- og Svømmetur i varme Sommerdage.

Og hvor var det herligt, naar Frosten stivnede Vandene! Naar Aalestangere stod spredt over Søen som Fluer paa et Spejl, og glidende Børn, Skøjteløbere og Kaner med bjædeklingende Heste og rødmussede glade Mennesker strøg hen over den en Mil lange blanke Flade. - -

Og alle disse Herligheder skulde Egnen miste!

Midt i Halvtredserne fløj et underligt Rygte omkring Søen: "*Der er én, der vil kaste Søen ud!*"

De fleste troede ikke, at dette kunde lade sig gøre, og man tænkte saa smaat, at det var Galmands Ideer. Alligevel var man mere end forbleven modtagelig for, hvad der var allarmende og skræmmende; den nys overstandne Trears-Krig og dette her med "en fri Forfatning", der i den almene Befolknings Tanker let kunde fremstilles, som at "Retten og Magten var frataget Kongen".

Forfærdeligt! ”Det endte da nok med indbyrdes Krig”, hed det. Jo, Folk var bleven præparerede til at vente det værste. Men alligevel - Søens Udtørring. Nej, det var dog *for* formasteligt.

Dog, der maatte være noget i Gære, thi medens Egnen forhen havde været næsten kemisk fri for fremmede Folk, foer nu jævnlig flotte Køretøjer med fine Herrer ad Søens nærmeste Veje.

Ud af Uvishedens og Spændingens Dæmring klarede dog snart det oprækkende Sceneri's Hovedperson, *Kaptajn Jagd*, og Søens Lodsejere overtalte til i Fællesskab med ham at foretage Søens Udtørring. Udtørringsarbejdet begyndte sidst i Halvtredserne.

Efter Kapt. Jagds eget Opgivende i ”Tidsskrift for Landøkonomi” var det fra først af Meningen, at Sølodsejerne og Kaptajnen i Fællesskab skulde udtørre Søen, saaledes at Lodsejerne skulde betale halvdelen af Udgifterne og have Halvdelen af det indvundne Areal, enhver i Forhold til Udstrækningen af hans Søgrændse og med Ret til at fordre hans tilsvarende Areal af Ejendom udlagt ved denne Søgrændse. Kaptajn Jagd overtog den anden halvdel af Udgifter og Areal. Han skriver videre: ”Der var saaledes ikke tænkt paa at opføre Bygninger eller etablere nogen Drift paa Ejendommen, thi Planen omfattede kun Vandets Udtømmelse og de derved fremkomne Arealers Fordeling, hvorimod deres Anvendelse og senere Kultur laa aldeles udenfor Planen, hvorefter Søgrundens Værdi kun beregnedes som ukultiveret Jord til *langt under Halvdelen* af, hvad den efter den senere udførte Kultur kunde udbringes til”.

Men efterhaanden som Lodsejerne tænkte nærmere over Sagen og blev paavirket af Folk, der havde Mistillid til Kapt. Jagd eller hans Udtørringsprojekt, blev de kede at Legen. 140,000 Rdl., som Overslaget for Udtørringsarbejdet endelig blev fastslaaet til, var jo mange Penge, og hvem kunde vide, om der ikke vilde medgaa meget mere.

Kaptajnen skrev derom:

”Det overraskede mig ikke, at alle Egnens selvkloge Mænd erklærede min Plan for udførlig, men jeg blev unægtelig overrasket ved at se den overordentlige Iver, hvormed Folk, hvis Interesser i ingen som helst Retning berørtes af mit Foretagende, søgte at svække den Tillid, hvormed mine Medinteressenter; Lodsejerne, vare gaaede ind paa samme, og foranledigede disse til at trække sig tilbage. De ganske vist tilstedeværende Vanskeligheder bleve imidlertid af hine Mænd fremstillede som aldeles uovervindelige, Søbundens store Frugtbarhed blev latterliggjort, og det hele Foretagende gjort til et Galmandsarbejde, hvorpaa ingen fornuftig Mand kunde indlade sig. Det var derfor ikke saa underligt, at man virkelig fik mine Medinteressenter gjort saa angstelige for at have med Foretagendet at bestille, at de efterhaanden trak sig tilbage, den ene efter den

anden. Jeg forudsaa de uheldige Følger deraf - - - - . Jeg søgte altsaa at formaa mine Medinteressenter til at holde ud, og i et helt Aar, hvori de vanskeligste og kostbareste Arbejder fuldførtes, betalte jeg med egne Penge forskudsvis mange af disse Interessenters Tilskud til de fælles Udgifter; men da der til sidst af 2000 Aktier kun vare 17 tilbage paa enkelte Hænder, nødsagedes jeg til at opgive Interessentskabet og selv overtage det hele Foretagende”.

- - -

Saa havde da Lodsejerne bortgivet og i al Fremtid frasagt sig Ret til deres dejlige Sø og dens eventuelt udtørrede Arealer!

Og Angeren derover løb ind efterhaanden som Søens Vand løb ud.

I 1863 stod det meste af Sjørring Sø dækket af ædle Græsser: højt Sødgræs, Mannagræs, Dynd-Teppegræs, Eng-Rævehale, Thimote og almindelig Rapgræs, som allerede i Maj havde en Højde af $2\frac{1}{4}$ Al. 200 Stk. stort Kvæg og ca. 350 Stk. Kalve foruden et flere Gange større Antal Faar græssede paa de højestliggende Arealer.

Kaptajn Jagd havde da anlagt flere Plantager og i Vestenden af søen opført den kolossale Bygning ”Egebaksande” (Hovedbygningen), hvis ejendommelige Stil og tykke Mure med de fantastisk takkede Gavle stod i denne stilfærdige Egn som et Eventyrslot. Den endnu større Hovedbygning ”Rosvang” havde han paabegyndt.

For Egnens Befolkning var det hele Udtørringsforetagende som et Eventyr. Og naar helten deri, ”ham selv”, Kaptajn Jagd, viste sig, enten kørende med Iltogsfart eller hans imponerende Skikkelse viste sig til Fods, med Tjener i hælene, inspicerende paa sin nyfødte fugtige Domæne; eller naar han som en Fyrste var omgivet af Forvaltere, Gæster og andre Tilrejsende, flydende Tale skar gennem alle andre Lyde, - ja, da var mangen en ved at dukke sig og folde Hænderne.

Store Skarer af Arbejdere fik Beskæftigelse, ikke alene Danskere, men ogsaa fra Nabolandene strømmede Arbejdere til Sjørring Sø, der kom Svenskere og der kom Tyskere, ja endog Skotter, der om Søndagen, lavede særlig op i Landskabet, naar de kom spadserende i deres mærkelige Nationaldragter og blæsede paa Sækkepibe. Desuden var der en hel Stab af Forvaltere, Opsynsmænd, Kreaturpassere, Faareskæfere o.m.a. Og der kom Sværme af Rejsende, Forretningsfolk o.s.v. Alt det ny og alle disse Mennesker skabte Liv, Røre og Afveksling i Egnen, men selvfølgelig ogsaa en Del Ubehageligheder og raa Optøjer.

Det var alt som et Eventyr. Og det var eventyrligt alt det, der ved Gravning af Kanaler og paa Søbunden kom for Dagens Lys.

I heden fandtes ved Kanalgravning, nogle og tyve Fod under Jordoverfladen, en frugtbar Madjord med tydelige Spor af tidligere Vegetation og menneskelig Virksomhed. Et Sted fandt man, en Snes Fod nede i Jorden, et tidligere *Vandhul* med Dyndansamling i og en smuk *Stenøkse* samt en gammel *Egestamme*, haard og sort som Ibenholt.

Ved Gravning af Landkanalen nord for Jannerup kom man først gennem 1 ½ Alen Ler, dernæst et 2 Alen tykt *Tørvelag*, og derunder fandtes en Samling *sorte Potter* af forskellig *Størrelse*.

Ca. 4-5 Alen under *Søens* Overflade var en Gravhøj, hvori fandtes en *Urne med brændte Ben*. Desuden fandtes i samme Dybde flere Steder Gangstier, et Sted Levninger af *et Stenhus*, et andet Sted en *brolagt Vej*, et tredje Sted *et Anlæg af Kampesten*, som nogle mente havde været benyttet til Baadehavn, og mange flere *Mærkeligheder*.

Man fandt ogsaa nord for *Søen* nogle forraadnede Rester af *Færgen*, som *Bønderne* til Herregaarden Raastrup (Rostrup) hentede *Gødningskridt* i. En Stormdag kunde *Bønderne* ikke ro den tungt ladede Baad mod Strømmen, og de lagde den saa for Anker ude paa Dybet og forlod den, men da de siden skulde bakse den over til Sydsiden, sank den. Onde Tunger vilde sige, at *Bønderne* "hjælp" den til Hvile paa *Søbunden*. Flere Gange blev der gjort forgæves Forsøg paa at hæve den, navnlig naar der var tyk Is. Engang fik man den ogsaa hævet op til Vandoverfladen, men da knak den *Tværbjæker*, hvori *Tailletougene* vare fæstede, og - siden fik den Lov at ligge.

Og man ledte efter *Guldkisten*, som efter Sagnet var sunken i *Søen*, og hvis *Hank* (Ring) skulde være bleven indsat i *Sjørring Kirkedør*. Men der blev nok ingen *Guld*kiste funden. Forresten findes lignende Sagn ogsaa andet Steds, og *Sjørring* har nok ikke Navn efter en saadan Ring, men formodentlig er Navnet oprindelig "Sjørrind" (gammelnordisk "Sævarenda").

- - -

Det dybeste af *Søen* havde haft ca. 18 Fod Vand. *Bunden* i den godt 1600 Tdr. Ld. store *Sø* var for *Størstedelen* fedt og dybt Dynd, frit for svovlsure Salte. Efter kemisk *Undersøgelse* bestod Dyndet af:

Sand m. m. 49,¹⁰.

Kulsur Kalk 22,¹⁴.

Fugtighed 5.

Organiske og flygtige Bestanddele 23,⁴⁷, hvori *Kvælstof* 1,¹² % svarende til 1,³⁶ % *Ammoniak*.

Tørlægningen af dette store og frugtbare Areal var af *Kaptajn Jagd* klogt planlagt og udført hurtigt og forholdsvis billigt. Det syntes saaledes at skulle blive et meget rentabelt Foretagende, men *Kaptajnens* altfor kostbare Bygninger og maaske flere andre upraktiske Foretagender højnede *Gælden* i en foruroligende Grad. I 1863 skyldtes der paa den samlede *Ejendom* (efter *Jagds* egen

Opgivende) 190,000 Rdl., men alene *Egebaksandes* Bygninger med *Besætning* og *Inventar* var takserede til over 90,000 Rdl.

Men da begyndte en *Række* af *Uheld*. Vi lader *Jagd* selv fortælle:

" - jeg havde solgt min *Fedebesætning* af *Kvæg* og *Faar* til en engelsk *Kreaturhandler* til *Udførsel* i slagtet *Tilstand*, men denne *Handel* gik i *Følge* indløbende *Begivenheder* i *England* overstyr. Jeg rejste derpaa selv til *Kiel* og *Hamborg* og bestilte derfra pr. *Telegram* alle ledige *Pladser* paa de mellemgaaende *Dampskibe* til *Kreatureernes* *Transport* indtil hele *Partiet* var overført; men næppe en *Uge* efter tog *Regeringen* et af *Dampskibene* i sin *Tjeneste* til de da allerede paabegyndte *Krigsrustninger*, hvorved denne *Transport* umuliggjordes. I *Slutningen* af *Høsten* var dernæst indtraadt en saa vedholdende *Regn* i mit *Hjem*, som jeg aldrig før eller siden har oplevet, saa at vi indtil den 3. *December* ikke nogensinde havde 3 regnfrie *Dage* efter hinanden, hvorved jeg mistede hele mit andet *Høslet*, der udelukkende var bestemt til *Vinterfoder*. Min under *Opførelse* værende store *Stald* paa *Rosvang* til over 300 *Kreaturer*, der ifølge meget strænge *kontraktlige Bestemmelser* skulde være færdig til 1. *Oktober*, forlodes af *Haandværkerne* ufuldført, da den voldsomme *Regn* umuliggjorde *Arbejdet*. Ligeledes *Faarestalden*, saa at mine 1200 *Faar* og hele den til *Rosvang* bestemte *Besætning* saavel som den til *Udførsel* bestemte *Fedebesætning* hverken havde *Vinterfoder* eller *Staldrum*. Samtidig begyndte *Regeringen* rask at indkalde *Folk* til *Krigstjeneste*, og da jeg uheldigvis havde lutter unge og kraftige *Folk* i min *Tjeneste*, saa forsvandt efterhaanden *Overforvalter*, *Underforvalter*, *Ladefoged* og hele den øvrige *Stab*, og samtidig med, at min sidste *Medhjælper*, *Regnskabsfører* *Ferral*, blev indkaldt, blev jeg selv i *Begyndelsen* af *December* angreben af en tyføs *Feber*, der omtrent 3 *Maaneder* fængslede mig tit *Sygelejet*."

Den tyske *Schæfer* drev omkring om *Vinteren* med *Faareflokken*, og "ved en *Dag* at drive *Flokken* paa *Isen* over et *Dyb* ved *Rostrupholm*, gik han igennem med hele *Flokken* og reddede med *Nød* og næppe *Livet* for sig selv og en mindre *Del* af *Faarene* - -".

(Imellem ovenstaaende *Linier* vil man ogsaa kunne læse noget.)

Efter dette blev for *Ejendommens* *Prioritetshavere* en *Komité* udnævnt til at undersøge *Forholdene*, og disse *Mænd* udtalte sig i en *betænkning* af 20 *Juni* 1864 meget rosende om *udtørringsarbejdet*, den rige *Vegetation*, *kulturelle* og andre *Arbejder*, der var udført.

Om *Søens* rige *Afgrøder* kan man danne sig en *Forestilling* ved at høre, at der ved *Avktion* i 1864 blev budt 25 Rdl. pr. *Td. Ld.* alene for *Eftersletten* i *Oktober* (man tænke paa *Risikoen* og

Vanskeligheden ved Bjergningen især paa denne Aarstid). Og i 1865 udlejedes betydelige Arealer for Sommeren til 50 Rdl. pr Td. Ld. Siden bjergedes Græsset mest "paa Part".

Men det var nu paa Haldingen med Kapt. Jagds Regering i Sjørring Sø. Det meste af Ejendommen overgik til et Aktieselskab, og Kaptajnen beholdt kun Egebaksande med et Par Hundrede Tdr. Land Tilliggende, som han dog ikke længe efter overdrog til Kammerherre Scavenius.

Kaptajn Jagd var en original, selvstændig og resolut Personlighed, der ikke lirkede sig frem, men hellere kastede end læmpede Hindringerne bort, der mødte ham. Selvfølgelig blev han forskellig bedømt, men dette hang for en stor Del sammen med hans offentlige Virksomhed som Politiker; men Omtalen af hans politiske og hans Embeds Virksomhed ligger uden for denne Afhandlings Ramme.

De fleste Smaafolk betragtede ham som Egnens Velgører; han satte jo store Summer i Cirkulation og for en stor Del kom de mange smaa Hjem til gode. Og hvad der end med Rette og Vrede kunde bebrejdes ham, og hvor forbitrede end nogle var paa ham til Tider, saa maa det nok siges, at han var afholdt og navnlig beundret af Befolkningen i Almindelighed. Endnu den Dag i Dag har ældre Folk en udmærket underholdning i at opfriske Minderne om de utallige, mærkelige og romantiske Tildragelser fra Sjørring Søes Udtørings-Periode.

- - -

Aktieselskabet "Sjørring Sø" ansatte i 1867 N. P. J. Buus til Inspektør over Sø-Ejendommen (med Undtagelse af Egebaksande).

Buus var en stø og besindig Natur, stille og jævn i al sin Færd; men han var tillige kraftig og energisk, saa han fik meget udrettet. Foruden Kultiveringen og Driften af den store, i flere Henseender vanskelige og ejendommelige Sø-Ejendom, virkede han ogsaa meget udadtil med Mund og Pen for mere tidssvarende og rentabel Mejeridrift, Kvægavl, Fodring m.m.

Efter Buus's Død 1886 blev Joh. Leegaard Inspektør over Ejendommen.

Ejendommen "Egebaksande" ejes nu af dens tidligere Forpagter J P. Hansen.

Det ligger i Sagens Natur, at Sjørring Søes Landbrug er noget for sig, og der hører selvfølgelig mere til for at drive disse saa rationelt, som Tilfældet er, end andre almindelige Landbrug. Der er derfor meget interessant ved disse Bedrifter, som ogsaa her kunde være Omtale værd, men det tilhører jo Nutiden, der ligger aaben for alle, og de to driftige og ansete Mænd, Proprietær Hansen og Inspektør Leegaard, er vel kendt i vide Kredse.

=====

Ja, mangt og mærkeligt er foregaaet i Sjørring Sø og Omegn i Fortid og Nutid.

Naar vi nu f. Eks. en Sommerdag ser ud over Sjørring Søes Arealer, hvor der for en Menneskealder siden stod indtil 9 Alen Vand, ser de udstrakte fede Enge med de Hundreder af velnærede Kreaturer, ser de frodige Korn- og Roemarker, de svulmende Græsafgrøder til Frøavl og Høslet, de herlige Plantager og de mange kolossale Bygninger, hvoraf en - opført af Leegaard - paa Færgborg dækker et Areal at ca. 7000 €Al. (ca. ½Td. Ld. g. M.); føler vi os imponerede. Men naar Blikket derefter dvæler ved de gamle Vikingers Borgvolde i Søen og de mange Kæmpehøje, der som en Krans ligger omkring den, da hænder det, at vi føler os end mere betaget ved Tanken om Fædrenes Færd og Stordåd, - og henfarne Slægters Folkeliv drager forbi vort indre Blik, indtil det længst tilbage kun skimtes som dunkle Skygger i Urtidens Taage.